

Sakkzsenit segít a filozófia

Töprengés – táblák és bábuk között... (Karnok Csaba)

Az út

Nem kimunkált szülői tervek alapján részesült zseniképzésben, ennek ellenére 12 éves korában már nemzetközi mester, s 14 évesen nemzetközi nagymester. E teljesítményével jelenleg világcsúcsot is, hiszen az amerikai sakkzseni, Bobby Fischer 15, míg Polgár Judit 15 és fél évesen tudta kiütni magának ezt a címet. Pályafutását a szegedi úttörőhöz sakk-körében kezdte, ahol Salánki István tanította a játék alapelveire. A Deák Ferenc Gimnázium spanyol-matematika szakos magántanulója tavaly 14 nemzetközileg jegyzett versenyen vett részt, s 18 éves korára bebarangolta már a Föld szinte minden táját. New Yorkot kedvenc városaként említi. Ma a sakk-szuperklasszisok 60 fős családjának a tagja, aki napi 6-7 órát tölt a sakkbábuk világában.

kább úgy látom, hogy a szenciációra éhes sajtó a világ minden pontján szereti felnagyítani a különbségeket. Szívesebben cikkeznek az elmentékről – mert persze ilyenek is vannak –, mint arról, hogy a sakkozók nagy családjá igenis jól megvan egymással. Az tény, hogy Kaszparov és Karpov nem igazán szeretik egymást. De azt is tény, hogy a versenyek során a sakkozók legtöbbször esténként remek beszélgetésekben vesz részt. S ne higgye senki, hogy csak és kizárólag a sakkról hajlandóak szót váltani. Természetesen egy-egy érdekesebb játszmát kielemezzünk, de aztán máris a focira, vagy a világ más dolgaira terelődik a szó.

● **Ha mondjuk Lékó Pétert kérdezik ilyenkor, miről szól szívesen? Egyáltalán, mi az a „más”, ami leköti az idődet?**

– Mint mondtam, hatalmas mozgásigényem van, ezért rengeteget sportolok. Aztán foglalkozom a keleti filozófiákkal, mert számomra rengeteg új ismeret adnak. Sokat olvastam már a természetgyógyászatról, de ugyanígy a keleti harcművészetekről is. S persze arról sem szabad elfeledkezni, hogy tulajdonképpen én még tanuló vagyok, mégpedig a Szegedi Deák Ferenc Gimnázium diákja. Az igaz, hogy elfoglaltságaim, a sakksport miatti magántanulóként nem túl gyakran tudok résztvenni az órákon, de szerencsém van, mert mind az iskola igazgatója, mind tanári kara rendkívül megértő velem szemben.

● **És milyen a viszonyod a számítógépekkel? Mert mostanság azt beszélnek, hogy a csodamasinák nélkül megállna az élet a sakkban is.**

– Ez így igaz. Az én gépem például úgy egymillió játszma van elraktározva, s a programok rendkívül megkönnyítik a játszmaelemzéseket, vagy azt, hogy egy-egy szituációra új megoldásokat találjak ki. Mert bármilyen sokat is fejlődött a sport, bármennyi mérkőzést lejátszottak története során, még mindig meg lehet keresni azokat a lépéseket, amelyek egy korábban elvesztettnek hitt, vagy éppen el is veszített játszmát az új küzdelem során megfordíthatnak.

● **Ezt hamarosan kipróbálhatják szűkebb pátriánk sakkbártaí is, hiszen van egy nagy újság a Dél-magyar háza táján: Lékó Péter nemzetközi nagymester saját sakkrovatot indít a lap hátsó oldalán.**

– Örülök is ennek a lehetőségnek, meg gondban is vagyok. Hiszen most még nehéz elképzelni, milyen szituációkat kínáljak a feladványok során. Mert mi az, aminek a nehézségi foka még elfogadható? S egyáltalán, amelyek sakkrejtvény megoldása nekem könnyű, esetleg másnak megoldhatatlan akadályt jelent...

● **Ez szerintem gyorsan kiderül a rovatához érkező levelekből. De mielőtt elbúcsúznánk: még maradt egy adósságunk – az Adria. Miért is olyan fontos ez Lékó Péter életében?**

– Mert ott játszottam először sakkot. A tengerparton 7 éves koromban lestem ki, miként tologatják a bábukat a nagyok, s mire letelt a vakáció, már meg is vertem mindenkit a parton. Akkor ajánlották, hogy talán vegyem komolyan ezt a játékot. Én pedig megfogadtam a tanácsot.

Bátyi Zoltán

Azt mondják, hogy Magyarországon a focihoz és a politikához mindenki ért. Tegyük hozzá gyorsan: a sakkhoz is. Mert bár nem beszélünk e nemes játékról oly gyakran, mint mondjuk az aranylábak vergődéséről, vagy Bokros egykori főpénzügyér csomagjáról, netán Tocsik Márta milliőről, a fekete, s fehér bábuk tologatását alapszinten majdnem mindenki elsajátítja. Aztán persze létezik egy másik sakk is. A játék művészete, amiről inkább csak ámuldozva beszélgetünk. Mint ahogy mestereiről is. S csodáljuk ifjú zsenijeit, olvasgatjuk a róluk szóló történeteket, a hihetetlen szimultánok meg vakpartik legendáit, s beletörődünk, hogy a mi agyunk erre biztos nem lenne képes. Mint ahogy igaz is. De mi történik akkor, hogy egy ilyen ifjú sakklegenda, mondjuk kamaszfiú képében, odaáll elének Szegeden, s oly természetes-séggel mesél életéről, a sakk világáról, világbajnokokkal vívott partijairól, mintha ennél egyszerűbb dolgok meg sem eshetnének egy 18 éves sráccal. Nos, akkor tudjuk, hogy ez az ifjanc nem lehet más, mint Lékó Péter, Szeged egyik legkiválóbb sporttelméje, akít jobban ismer már a világ, mint városának polgárai.

Mivel még legoptimistább perceimben sem soroltam magam a nagyon gyengénél jobb sakkjátékosok kategóriájába, gondoltam, legalább egy kis lexikális tudást csöpögtetek magamba, mielőtt szóba állna velem a nyakig-láb sakkzseni. Így aztán kiolvastam egy mindentudó könyvből, hogy a sakk – a hagyományok szerint – Indiában „keletkezett”, az időszámításunk előtti években. Eredetileg csaturangának nevezték, és négyzetű figurákkal, négyen játszották. Mai formája Perzsiában alakult ki a 4-6. században, majd az arabok körében vált nagyon népszerűvé. Európában is e nép köztváltásával terjedt el. A feudális nemesség egyik kedvelt szórakozása lett, olyannyira, hogy a hét lovagi készség közé sorolták. Az első nemzetközi versenyt egyébként az angolok rendezték 1851-ben, míg a XX. század huszas éveitől már a Nemzetközi Sakkszövetség (a FIDE) kimunkált szabályai szerint lehet megmérkőzni világbajnoki címekért. S kemény szabályok írják azt is elő, ki lehet mester, vagy éppen nemzetközi nagymester. Magyarországon már az Anjouk korában is játszották a sakkot, s talán ennek is köszönhető, hogy a modern sakk világában a magyar mestereket mindig is előkelő helyen jegyezték...

Szóval, ennyi okosság birtokában paroláztam Lékó Péterrel, mégpedig a Radnóti gimnázium aszfaltborítottú kézilabdapályáján. Ugyanis a nemzetközi nagymesternek abban a szent pillanatban esze ágában sem volt bábukat tologatni. Sokkal inkább azért izgult, hogy milyen eredményességgel küzd majd a a Délmagyarország kispályás labdarúgócsapatában – a Radnóti tanárai ellen vívott mérkőzésén. S mivel ily szent csaták idején igazán illetlenség lett volna föltartanom, másnap faggattam meg-lepő hobbijáról, a fociról. Meg arról, hogy mit csinál 7

éves gyerekként az adriai tengerparton.

– Szerintem nincs abban semmi meglepő, hogy szeretem kergetni a labdát, hiszen a sakkozók táborában nagyon sokan töltik fizikai sportokkal a szabadidejüket – szögezze le beszélgetésünk első percében. – Jó, azt elismerem, hogy nincs minden sakkozóban akkora mozgásigény, mint bennem, de a versenyek színhelyein is gyakran látni teniszező, pingpongozó, netán úszó nagymestereket. Nem véletlenül, hiszen a hosszú agytorna után így lehet legjobban kikapcsolódni. Vagy a kerékpárral, amivel jómagam hosszú túrákat is szívesen tartok. De van, amikor csak negyven kilométert pedálozok a jó levegőn. Egyébként a radnóti meccs előtt is így melegítettem be. Lehet, hogy kicsit furcsán hangzik, amit most mondok, de szerintem a sakkozók más sportokban is képesek lennének kiváló eredményekre. Azért, mert azt is látják a pályán, amit más nem. Ugyanis a sakkozók nem csak a tábla mellett képesek több lépéssel előre kombinálni. Így jó a helyzetfelismerésük, s kár lebecsülni a képességeiket.

● **Szerintem ilyet nem is tesznek, csak a botor emberek. De ha már említett a versenyeket, avass is be titokzatos világukba. Ugyanis a jónép csak annyit lát egy-egy rövidke televíziós tudóstárból,**

hogy ül egymással szemben két irózatosan komolyan gondolkodó férfi, netán hölgy, bámulják a táblát, majd elmozdítanak egy figurát. A riporter meg elmeséli, hogy iksz, netán ipszilón a végjátékig még bírta szusszal, de ott aztán elfogyott a tudománya, s feladta.

– Azok a bizonyos versenyek néha unalmasnak tűnhetnek egy bennfentes számára is, hiszen majdnem mindig ugyanazokat az arccokat látni. Általában 10-12 fős meghívásos küzdelmeket rendeznek, leggyakrabban valamelyik külföldi kisvárosban, ahol még a világból sem sokat ismerhetünk meg. A szponzorok ugyanis természetesen a játék, a küzdelem kedvéért, nem pedig a mi szórakoztatásunkra dobják össze a pénzt. Azt persze igaz, hogy kiváló szállodákban lakunk, biztosítják a tökéletes háttérrel a pihenéshez és a felkészüléshez.

● **S persze biztosttják a pénzt. Kerekded legendák keringenek arról, mekkora összegeket is lehet már e sporttal keresni.**

– Azok sajnos csak legendák. A világbajnoki párosmérkőzéseken valóban sok-sok dollár a tét, ám az előbb említett versenyeken szó sincs arról, hogy öntenék a pénzt a sakkozókra. Nagyon magas szinten már meg lehet élni e sportból, ám ha mellettem nem állna támogatóként

a KÉSZ Kft, még ma is gondot okozna a felkészülés és az utazások finanszírozása. Én ugyanis Pesten edzem, ami nem kis költséggel jár. Aztán azt is tudni kell, hogy ha kiváló mestert akarok edzőnek, vagy partnernek, bizony ki kell nyitni a pénztárcát, hiszen a legjobbak nem ingyen adják át tudásukat, tapasztalatukat.

● **Apropó: legjobbak! Lékó Péter számára most kik is ők? Mondjuk, a nemzetközi mezőnyben s uthon.**

– A világ két legnagyobb sakkjátékosa megítélés szerint Kaszparov és Karpov. Kaszparovot röviden úgy jellemezném, hogy olyan, mint egy bivaly. Úgy mozog, úgy játszik. Mindig győzelemre tör – amit már csak azért is megtehet, mert fantasztikusan jó stáb áll a háta mögött, klasszisok segítik a lehetséges változatok kimunkálásában. De akkor is a bivalyerejét sugározza, erőteljes mozdulataival, amikor föl pattan az asztal mellől. Karpov már jóval nyugodtabb, megfontoltabb egyéniség, aki képes türelemmel kivárni, amíg az ellenfele hibázik. De akkor sem keseredik el, ha ez nem következik be, hanem megelégszik a döntetlennel. Ami pedig a hazai mezőnyt illeti, Almási Zoltán, Polgár Judit és Portisch Lajos mellett magamat sorolom a legjobbak közé.

● **Kíváncsi voltam arra,**

hogy a sakkról beszélgetve, mikor jutunk el a Polgár lányok valamelyikéhez. Ugyanis családjuk kikerülhetetlen egy ilyen beszélgetés során. Mint ahogyan az örök dilemma is – vajon a nők képesek-e felvenni a versenyt a legjobb férfi sakkozókkal?...

– A Polgár lányok valóban nagy sikereket értek el, de ma már úgy tűnik, hogy Zsuzsa és Zsófi nem tud lépést tartani a világ férfi élmezőnyével. További fejlődésükre jómagam nem is látok komolyabb esélyt. Judit esetében más a helyzet, bár meg kell jegyezni, hogy a világ négy legjobb férfi versenyzője ellen még nemigen nyert partit, pedig több tucat mérkőzést is játszott velük. Az ő esetében szerintem az a gond, hogy a stratégiai érzéke nem olyan jó, mint a szuperklasszis férfiaké. Ettől függetlenül, szerintem elképzelhető, hogy egyszer nő is mérkőzhessen a világbajnoki címért.

● **És mondjuk te...?**

– Megtörténhet... Sajnos jelenleg, 2600 ÉLŐ-ponttal, csak a hatvanadik vagyok a világranglistán. S bár ezzel ott a helyem a szuperklasszisok között, ennél jóval többet várok el magamtól. Mondjuk, stabilan helyet foglalni a legjobb 30 között. Az a kategória ugyanis már csak a világbajnokságoknál van fenntartva. Persze a világbajnoki cím elnyerése ezernyi más össze-

vótól is függ. Itt van például a lebonyolítás rendszere. Most azt látjuk, hogy 1985 óta csak Kaszparov és Karpov ül egymással szemben, s Kaszparov – ha csak kis különbséggel is – minden eddigi párosküzdelmet megnyert. Most lehetne mód e versenyrendszer megváltoztatására, ugyanis a FIDE új elnöke, Iljuszinov kidolgozott egy olyan szisztémát, amely értelmében a világ száz legjobb sakkozója találkozna egymással, s kieséses rendszerben haladna a világbajnoki cím felé. A két legjobbnak egyébként így is csak a végküzdelmekben kellene bekapcsolódnia, de Kaszparov és Karpov még ezt a megoldást sem akarja elfogadni. Pedig a sakkon kívül nincs egyetlen olyan sportág sem, ahol a világbajnok ennyire kivételesen helyzetben lenne. A fociban a világ legjobb csapata ugyan mentesül a selejtezőjátszás kötelezettsége alól, de a 24-ek küzdelmében már pályára kell lépnie. S szerintem is ez a reális megoldás.

● **Vita tehát van. De mondjam azt: ez így a megszokott. Hiszen a kiváló gyakran hallja, olvassa, mekkora ellentétet feszülnek akár itthon, akár külföldön a békésnek tetsző sakkozók között.**

– Korántsem olyan veszedelmes a helyzet, mint azt egyesek beállítják. Sőt, én in-

Húsvéti akció
A CSIBE CSARNOKBAN
(Szeged, Szent István téri piac) előhívott termékekből:

Zabos libamáj	515 Ft/kg
599 Ft helyett	
Csirkecomb	458 Ft/kg
502 Ft helyett	
Csirkefarhát	162 Ft/kg
172 Ft helyett	
Házitáji csirke	330 Ft/kg
383 Ft helyett	
Csirkeemlé	445 Ft/kg
485 Ft helyett	
Csirkezuza	430 Ft/kg
475 Ft helyett	
Tyúk	265 Ft/kg
310 Ft helyett	

RICOH
fénymásolók
109.900 Ft +ÁFA
12 másolat/perc
IRODAGÉP Kft
Tel.: 493-186
Csongrádi sgt. 106

Gyümölcsfák, cserjék, díszfák
– különböző méretben –
kaphatók a Tisza-Maros Szög Mg. Szövetkezet lerakataiban (Szőreg, Szerb u. 67.) kedvező áron. Ezenfelül dekorációhoz kis és nagy tételben értékesítünk csavartfűz- és aranyvessző-ágakat. Nyitva tartás: hétköznap 7-15.30 szombaton: 7-12 óráig.
Telefon: 62-405-605

P
felvételre keres ELEKTRO Kft.
fiatal, ambíciós
O
eladót
F
erősáramú üzletbe.
Feltétel: kereskedelmi és szakmai gyakorlat
és mérnök-üzletkötőt
szakmai munkára.
Tel.: 06-30-571-712

A FÖNIX-Szegedi Konzervgyár Kft.
folyamatosan termeltetési szerződést köt uborkára, paradicsomra, pritaminnal és almappapírára.
Érdeklődni: a vállalat diszpécsercsoportjánál személyesen vagy telefonon, a 478-578/101 és 145-ös melléken lehet. 48387

TV-, VIDEOSZERVIZ
Garanciával javítunk! Ingyenes kiszállítás!
10% kedvezmény! NONSTOP HIBABEJELENTÉS
Kukovecz Nana u. 21. Tel.: 483-996, 06-30-458-063.

FORD AUTÓSZALON
A Ford gépkocsik teljes választékának értékesítése,
eredeti alkatrész-ellátás, szerviz
6721 SZEGED, BERLINI krt. 4. Tel.: 62-317-306